

Δύο εκθέσεις, ένα συμπέρασμα

ΠΟΛΙΤΙΚΗ 24.11.2019, Kathimerini.gr

Δύο εκθέσεις από διεθνείς οργανισμούς δόθηκαν στη δημοσιότητα τις τελευταίες μέρες: Η ετήσια έκθεση του άρθρου 4 του καταστατικού του ΔΝΤ για την ελληνική οικονομία και η τριμηνιαία έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο πλαίσιο της ενισχυμένης μεταμνημονιακής εποπτείας. Και οι δύο εκθέσεις αναγνωρίζουν το θετικό κλίμα που αποτυπώνεται στους πρόδρομους δείκτες της οικονομίας, στις αποδόσεις των ομολόγων, στις τραπεζικές καταθέσεις και στην προοπτική περαιτέρω βελτίωσης της πιστοληπτικής διαβάθμισης της χώρας. Δίνουν εύσημα στην κυβέρνηση για τις προσπάθειές της να ξεμπλοκάρει τις ιδιωτικοποιήσεις, να απλοποιήσει την αδειοδότηση επιχειρήσεων και επενδύσεων, να αποκαταστήσει την ευκαμψία στην αγορά εργασίας, να προωθήσει την ηλεκτρονική διακυβέρνηση και να εξυγιάνει το τραπεζικό σύστημα.

Επισημαίνουν, όμως, την ανάγκη να εφαρμοστεί μία κρίσιμη μάζα από μεταρρυθμίσεις στον δημοσιονομικό, χρηματοπιστωτικό και ρυθμιστικό τομέα για την ανάταξη του παραγωγικού ιστού προς την εξωστρέφεια και τις επενδύσεις. Η προτεραιότητα που δίνει η κυβέρνηση στις επενδύσεις και στην ανάπτυξη είναι σωστή, αλλά οι δυσκολίες μεγάλες. Οι προοπτικές ανάπτυξης μακροπρόθεσμα περιορίζονται από τις δυσμενείς δημογραφικές εξελίξεις, τις περιορισμένες επενδύσεις, και τη χαμηλή παραγωγικότητα.

Παρά τις μεταρρυθμίσεις που έγιναν την περασμένη δεκαετία, το αποτέλεσμα δεν είναι ικανοποιητικό. Η εξωστρέφεια της οικονομίας και το απόθεμα των ξένων επενδύσεων παραμένουν μεταξύ των χαμηλότερων στην Ε.Ε. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι «η Ελλάδα έχει ένα από τα χαμηλότερα επίπεδα επιχειρηματικού δυναμισμού στην Ε.Ε., πράγμα που παραπέμπει σε δυσκολίες στην ίδρυση επιχειρήσεων και στην ανάπτυξη και έχει επιπτώσεις στην παραγωγικότητα και στην ανταγωνιστικότητα», κάνοντας αναφορά στη νέα υποβάθμιση της χώρας μας στην επιχειρηματικότητα σύμφωνα με τις πρόσφατες εκθέσεις της Παγκόσμιας Τράπεζας και του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ.

Η κατάταξη της Ελλάδας στους δείκτες ανταγωνιστικότητας παραμένει ιδιαίτερα χαμηλή, κυρίως λόγω εμποδίων στην καταγραφή και προστασία ακίνητης περιουσίας, καθυστερήσεων στην επίλυση επιχειρηματικών διαφορών, και δυσκολίας πρόσβασης σε δανεισμό. Αυτά είναι τα σημεία στα οποία επικεντρώνεται η κυβέρνηση με την προσπάθεια ολοκλήρωσης του κτηματολογίου, την επιτάχυνση της απονομής Δικαιοσύνης, και την επίλυση του προβλήματος των κόκκινων δανείων με το σχέδιο «Ηρακλής». Οπως γράφει ο υφυπουργός κ. Σκέρτσος, «χρειάζονται βαθιές τομές για την ανάταξη του παραγωγικού ιστού με τη διάσωση του υγιούς τμήματος των υπερχρεωμένων επιχειρήσεων που απαξιώνονται καθημερινά, καθώς το νομικό πλαίσιο βρίθει από αντικίνητρα για την αναδιάρθρωσή τους» («Κ», 17.11.2019).

Στον δημοσιονομικό τομέα, οι δύο εκθέσεις συμφωνούν ότι η μείωση των συντελεστών φορολογίας φυσικών και νομικών προσώπων είναι προς τη σωστή κατεύθυνση, αλλά επισημαίνουν ότι το μέτρο αυτό θα ήταν πιο αποτελεσματικό αν συγχρόνως διευρυνόταν η φορολογική βάση με μείωση του αφορολόγητου ορίου. Το ΔΝΤ τονίζει ότι το αφορολόγητο όριο είναι το υψηλότερο στην Ε.Ε. σε σχέση με το μέσο εισόδημα, και ορθώς προβλεπόταν να μειωθεί περαιτέρω το 2020 – μέτρο που νομοθετήθηκε το 2017 στο πλαίσιο του τρίτου μνημονίου, αλλά ακυρώθηκε στη συνέχεια με τη σύμφωνη γνώμη όλων των κομμάτων. Από την πλευρά των δαπανών, η Ελλάδα ξοδεύει πολλά σε μισθούς και συντάξεις, και όχι αρκετά σε στοχευμένες κοινωνικές δαπάνες και δημόσιες επενδύσεις. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η αύξηση των συντάξεων χηρείας και η μονιμοποίηση της «13ης σύνταξης» μειώνουν το ποσοστό των κοινωνικών δαπανών που προορίζεται για τους νέους, όπου το ρίσκο της φτώχειας είναι πολύ μεγαλύτερο.

Όλα τα παραπάνω είναι λίγο-πολύ γνωστά από προηγούμενες εκθέσεις των δύο Οργανισμών. Το νέο στοιχείο, που λίγοι πρόσεξαν, βρίσκεται στην έκθεση του ΔΝΤ: Το κόστος συντήρησης ζημιογόνων κρατικών επιχειρήσεων την περίοδο 2012-18 έφτασε το αστρονομικό ποσό των 18 δισ. ευρώ – δηλ. 2,6 δισ. ευρώ τον χρόνο, όσο το σύνολο των εσόδων από τον ΕΝΦΙΑ! Συζητάμε εδώ και τρία χρόνια αν θα καταργηθεί ή όχι η προσωπική διαφορά στις παλαιές συντάξεις, με ετήσιο όφελος 2 δισ. στον προϋπολογισμό, ενώ συγχρόνως ξοδεύουμε 2,6 δισ. επιδοτώντας ζημιογόνες κρατικές επιχειρήσεις χωρίς να γίνει καμία συζήτηση, καμία ανάλυση κόστους-οφέλους.

Το «Εθνικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα» προβλέπει μηδενικές κρατικές επιδοτήσεις για το κόστος λειτουργίας των δημοσίων επιχειρήσεων – μία σημαντική μεταρρύθμιση, αν υλοποιηθεί. Προς το παρόν, ο προϋπολογισμός 2020 για τις ΔΕΚΟ προβλέπει αύξηση του αθροίσματος των επιδοτήσεων από τον τακτικό προϋπολογισμό και των καταπτώσεων εγγυήσεων στο 1,1 δισ. ευρώ από 0,7 δισ. το 2019. Η επίτευξη του στόχου μηδενικής επιβάρυνσης των φορολογουμένων προϋποθέτει εκ βάθρων αναδιάρθρωση των ζημιογόνων κρατικών επιχειρήσεων, που απαιτεί μείωση προσωπικού (ΔΕΗ, ΛΑΡΚΟ, ΕΑΒ, ΕΛΤΑ, ΟΑΣΑ, ΟΑΣΘ, ΓΑΙΑΟΣΕ, αμυντικές βιομηχανίες). Τα οφέλη που θα προκύψουν είναι πολλαπλά: μείωση λειτουργικού κόστους, δημιουργία δημοσιονομικού χώρου ώστε να μειωθεί περαιτέρω η φορολογία, αύξηση παραγωγικότητας, βελτίωση παρεχόμενων υπηρεσιών. Πεδίον δόξης λαμπρόν για μία μεταρρυθμιστική κυβέρνηση!

** Η κ. Μιράντα Ξαφά είναι senior scholar στο Centre for International Governance Innovation και μέλος του επιστημονικού συμβουλίου του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών.*